

aquest tema. La claredat, la bellesa d'exposició, l'exactitud i un finíssim sentit crític caracteritzen aquesta obra exemplar, síntesi perfecta i harmònica, escrita sense ditirambe per als autors o les obres que estudia, sense enfarfec, sense petulància de científic, però resultat d'una ciència real i de llargues anyades d'estudi rigorós i metòdic. Pel meu gust la cosa més admirable del llibre és l'estructuració que fa de la poesia provençal, a través dels diversos gèneres i de les diverses escoles. Els corrents que animaren aquesta poesia són posats en evidència per un gran mestre de la crítica.

Ultra els treballs sobre lírica trobadoresca, Jeanfoy consagrà part important de la seva activitat a l'estudi del teatre medieval, tant en la llengua d'oc com en la d'oïl. Vegeu-ne ací els principals títols: *Mystères provençaux* (1898); *L'Ascension, mystère provençal du XVe siècle* (1898); *Observations sur le théâtre méridional du XVe siècle* (1894); *Le Mystère de la Passion en France* (1906); *Le théâtre religieux en France du XIe au XIIIe siècle* (1924); *Jean Bodel, trouvère artésien du XIIIe siècle: Le Jeu de Saint Nicolas* (1925); *Le Jeu de Sainte Agnès: Drame provençal du XIVe siècle* (1931), etc.

Sobre llengua cal esmentar els estudis sobre el mot *felibre* («Romania», XXIII, 1894), sobre els derivats de *VIMEN* en provençal i en francès («Annales du Midi», VII, 1895) i sobre el provençal *rai* («Annales du Midi», XIII, 1901).

No donaríem idea del conjunt de la personalitat literària de Jeanroy, si no fèiem esment del seu llibre *Giosuè Carducci, l'homme et le poète* (1911), i l'estudi *Carducci et la Renaissance italienne* («Bulletin Italien», XII, 1912).

Jeanroy fou home molt circumspecte davant les noves teories que sobre importants problemes de les literatures romàniques aparegueren en el seu temps. Davant les grans revisions bédierianes sobre els orígens dels gèneres i la crítica textual es mantingué en una prudent cautela. Per això se'l pot considerar com un dels més eminents representants de l'escola tradicional francesa, des de Gaston Paris ençà. Les millors qualitats de l'escola — la claredat, la discreció i el bon gust — resplendeixen en l'obra de Jeanroy.

Aquestes qualitats foren ajudades per uns trets de caràcter molt sobresortints. Jeanroy fou home molt sagaç, de gran vivacitat d'esperit i de gust molt fi, les quals coses posà a prova en les seves edicions i estudis. Personalment fou un home cordial i obert, de col·loqui animat i pintoresc. El seu aspecte exterior recordava bastant la bohèmia vuitcentista, bé que feia vida metòdica. Tingué molt bones amistats a Catalunya, i ell es complaïa a recordar-les. A l'INSTITUT, ultra la col·laboració a l'«Anuari» ja esmentada, prengué part en un curs d'alts estudis i intercanvi el 1923. L'INSTITUT demostrà l'estima en què el tenia, nomenant-lo membre corresponent de la Secció Filològica l'any 1945.

PERE BOHIGAS

FRANCESC DE P. MIRABENT I VILAPLANA

* 1888 - † 1952

Francesc de P. Mirabent i Vilaplana, nat a Barcelona el 21 de novembre de 1888 i mort el 5 de maig de 1952, encarnava un tipus humà infreqüent al nostre país. Dedicat als negocis i alhora home de món, menà també una intensa vida

artística i intel·lectual que li valgué d'ésser promogut en els darrers anys a la càtedra d'Estètica de la nostra Universitat. Les seves nobles maneres corresponien a un autèntic refinament espiritual, que li donava els aires d'un *gentleman* anglès. Aquest alt nivell, però, era fruit d'autoeducació.

Mirabent havia nascut, en el barri de Santa Caterina, d'una família de senzills menestrals. Des de l'adolescència, hagué de lluitar contra condicions econòmiques adverses. Modest empleat de banca en un principi, aprofità la primera avinentesa per a montar una petita indústria que, conduïda amb encert i tenacitat, cresqué a les seves mans fins a transformar-se en una gran empresa. L'alliberament econòmic, aconseguit per aquest camí, li proporcionà mitjans abundosos per a formar-se una cultura progressivament més sòlida, empès per una voluntat constant de superació, que constituí un tret essencial del seu caràcter.

Francesc Mirabent començà per ésser un autodidacte. Ell mateix es dolgué, més tard, de la manca de mestres que l'orientessin. Res no té, doncs, d'estrany que en la seva joventut divagués pels camps del periodisme polític i de la novella; aquesta, sobretot, l'atragué fins al punt de creure que hi havia trobat la vocació de la seva vida. Darrerament, un vel de voluntari oblit encobria aquestes primícies actuacions a les seves amistats i coneixences. Apassionat pels viatges, tant o més que pels llibres, visità en peregrinació artística França, Itàlia, Anglaterra i Alemanya. S'interessà per l'art de tots els temps, i seguí les seves manifestacions al dia. Exquisit gustador de la música, concorregué assíduament durant molts anys als concerts i a les representacions d'òpera de la nostra ciutat.

Depassada ja la trentena, Mirabent es decidí a intentar els estudis superiors i cursà la llicenciatura de Filosofia. Es doctorà a Madrid amb una tesi originalíssima que li apadrinà el doctor Jordán de Urríes, professor d'Estètica i antic mestre seu, a Barcelona, de Teoria de les Arts. A la Universitat, Francesc Mirabent trobà els mestres que tant havia desitjat i que l'encarrilaren definitivament. Jaume Serra i Hünter fou, de tots, el més influent. Mirabent se sentí fascinat per les seves vastes coneixences de la filosofia moderna i pel rigor i la precisió dels seus conceptes. Assisí per espai de vuit anys a les seves lliçons, lligà amb ell estreta amistat i esdevingué el seu home de confiança i hereu espiritual. El professor Serra incorporà Mirabent a la docència universitària i obtingué que la Facultat de Filosofia i Lletres li conferís temporalment l'encàrrec d'alguns cursos. En reorganitzar-se els quadres del personal universitari el 1939, Mirabent fou novament cridat a professor; i, en establir-se el 1943 a la Universitat de Barcelona l'ensenyament de l'Estètica, li fou encomanat. Set anys després, li era conferida la càtedra en propietat. La consagració arribà tard. Sexagenari i greument malalt, Mirabent es traslladà a Madrid per a oposar. L'èxit fou rotund, però a l'any i escaig de la investidura la mort se'ns l'emportava.

Els amples horitzons que Mirabent descobrí al contacte amb la Universitat li revelaren la seva autèntica vocació en els alts estudis de filosofia. Cancellà llavors les seves anteriors activitats periodístiques i purament literàries, i, després d'un llarg silenci, a quaranta anys s'incorporà a la cultura catalana. Del braç de Serra i Hünter, col·laborà a la «Revista de Catalunya», participà en les conferències filosòfiques de l'Ateneu de l'any 1927 i, en implantar-se l'autonomia universitària, en els cursos de la Universitat catalana. Amb la seva tesi doctoral

W. W. W.

sobre *La estètica anglesa del siglo XVIII*, publicada a Barcelona el 1927, havia encetat un tema gairebé verge al nostre país. Mirabent insistí a conrear-lo i, després de llargues meditacions que li ocuparen alguns anys, donà a conèixer la seva obra cabdal *De la Bellesa*, que li publicà el 1936 la Secció de Ciències de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. La guerra civil i les circumstàncies de la postguerra impediren la normal difusió d'aquest llibre; i per això, quan el Consejo Superior de Investigaciones Científicas fundà a Madrid la «Revista de Ideas Estéticas» i els seus dirigents requeriren de bon principi la col·laboració de Mirabent, aquest accedí generosament a la demanda i divulgà en forma d'articles les doctrines estètiques exposades en la seva obra mestra. El Consejo li conferí, en agraïment, la distinció de Col·laborador Honorari, adscrit a la secció barcelonina de l'Institut Lluís Vives de Filosofia.

Els viatges a l'estranger brindaren a Mirabent l'oportunitat per a entrar en contacte amb els medis filosòfics internacionals. La seva figura era ben coneguda entre els organitzadors i habituals concurrents als Congressos Internacionals de Filosofia, que acabaren per elegir-lo membre del Comitè permanent. Assistí als Congressos d'Oxford (1930), Praga (1934), París (1937) i Amsterdam (1949). Com a esteta, Mirabent gaudia arreu d'una excel·lent reputació guanyada amb les seves publicacions, amb la seva participació al I Congrés d'Estètica celebrat a París l'any 1938 i amb la seva correspondència amb especialistes de tot el món. La «Revue d'Esthétique», de París, dirigida pel seu gran amic Raymond Bayer, el comptà entre els seus col·laboradors. La «Review of Æsthetics and Art Criticism» el nomenà membre del seu Consell assessor. La darrera sortida de Mirabent a l'estranger fou motivada per l'assistència, el novembre de 1951, a la Setmana Filosòfica de Gallerate (Itàlia), dedicada a estudiar els fonaments filosòfics de l'Estètica, a la qual havia estat convidat personalment.

Continuador de la tradició de Milà i Fontanals, Francesc Mirabent aclimatà entre nosaltres el tractament de l'Estètica com a disciplina filosòfica. Cal reconèixer-li, en aquest punt, el mèrit d'un veritable innovador. En la tesi doctoral presenta el moment històric de constitució d'aquella, i en el tractat *De la Bellesa* n'exposa els principis i en mostra panoràmicament les perspectives. Però, malgrat defensar-ne l'autonomia, Mirabent vol que l'Estètica es desenrotlli en íntima connexió amb les altres disciplines filosòfiques, especialment amb les de caràcter normatiu, com són la Lògica i l'Ètica. Considera totes tres com a germanes bessones que es basen en processos espirituals — coneixement, sentiment, voluntat — i aspiren a realitzar ideals pregonament humans — la Veritat, la Bellesa, el Bé —. Veu en llur unitat la màxima perfecció de l'home, d'on pervé la dignitat de la Filosofia, que aspira a realitzar-la. La Psicologia, com a estudi de les activitats espirituals, és la porta d'entrada a la Filosofia i les tres disciplines normatives esmentades en són la coronació. Mirabent sentí sempre una certa basarda de les especulacions metafísiques, que el féu desviar dels corrents filosòfics alemanys tant en voga en els nostres temps. S'inclinava amb preferència a la filosofia anglesa de tendència espiritualista. Serra i Hünter li contagià l'entusiasme per l'escola escocesa i l'amor a Llorens i Barba, el seu millor representant a Catalunya. Li infiltrà, així mateix, la devoció per l'espiritualisme francès, que arrenca de Maine de Biran i a través de Cousin arriba fins a Boutroux i Bergson. Significativament, en la seva primera actuació pública — la conferència de l'Ateneu — Mirabent trià per tema la influència dels

pensadors escocesos damunt l'escola filosòfica catalana del segle XIX; i en la darrera — una altra conferència que havia de donar, pocs dies després de la seva mort, al Seminari de Filosofia de la Universitat en una reunió d'amics i que fou llegida en sessió pòstuma — estudià *El rastre de Lluís Vives en els platonistes de Cambridge*. En el text d'aquesta última, encara inèdita, reafirma la seva fidelitat insubornable a la filosofia catalana del sentit comú i a la tradició de pensament de Llorens i Barba i Serra i Hünter, de la qual podem considerar-lo com un dels últims representants

Que una vida tan noble perduri en el nostre record i ens serveixi d'exemple!

JOAQUIM CARRERAS I ARTAU

AMADO ALONSO

* 1897 - † 1952

El dia 26 de maig de 1952 va morir a Boston Amado Alonso, il·lustre lingüista espanyol, i entre els de llengua castellana el qui més seriosament havia estudiat la nostra llengua.

La seva mort és molt prematura: se'n va a l'edat de cinquanta-cinc anys, quan tant podíem esperar encara del seu cervell i del seu esperit, extraordinàriament juvenívols. Ja feia uns tres anys que una sèrie de mals diversos tenien molt minada la seva salut; sobretot el més cruel de tots, el càncer repetit que se'ns l'ha endut. El darrer dels seus treballs, publicat l'any passat a la «Hispanic Review», pertanyent a la seva sèrie d'estudis sobre els testimonis coetanis de la pronunciació del castellà clàssic, mostra ja els senyals de la influència que sobre la seva capacitat creadora havia de tenir la greu crisi de la seva salut. Hi admirem una correcció perfecta de doctrina, mantinguda enèrgicament per la seva atenció sempre desperta, però hi trobem a faltar aquelles brillants troballes d'estil, aquelles intuïcions ràpides i penetrants que fan tant vivent tota la seva obra de Lingüística, on el pes de l'erudició no afeixuga mai l'alacritat de moviments de l'assagista. Però ell lluitava bravament, i a penes és anterior el seu brillantíssim assaig dels «Estudios dedicados a Menéndez Pidal». I a desgrat de les cartes pessimistes dels qui el visitaven, ningú no es podia resignar a la idea de la desaparició d'un home que sempre, i fins tan poc temps enrera, havíem vist ple de vitalitat física i intel·lectual.

Alonso era navarrès, fill de la vila de Lerín. Estava molt conscient i satisfet d'ésser de Navarra i fins diré que difícilment podia ignorar-ho cap dels seus lectors, o almenys cap dels més atents. En els seus escrits abunden, i ocupen lloc vistent, les al·lusions al parlar de la seva vila natal; en els treballs de dialectologia hispànica no perd ocasió d'anomenar, no sense èmfasi, *navarro-aragonès* el dialecte que generalment anomenem *aragonès* i prou. Encara que pertanyia a la zona de Navarra on s'ha parlat castellà o romànic des de fa segles, qui l'hagués tractat personalment li hauria sentit dir amb visible orgull que ell era basc, i, a desgrat dels seus cognoms, la seva bella cara triangular i tot el seu tipus físic confirmaven aquesta classificació. De jove la seva vocació va vacillar: havia estudiat per capellà, i del seu pas pel Seminari li restà per a tota la vida un sòlid coneixement del llatí, ben útil per a la seva carrera;